

Gospodin Kenan Hrapović, ministar zdravlja i šef NKT-a

Podgorica, 01. decembar 2020.godine

Poštovani gospodine Hrapoviću,

Obraćamo Vam se povodom Naredbe za preduzimanje privremenih mjera za sprječavanje unošenja u zemlju, suzbijanje i sprječavanje prenošenja novog koronavirusa ("Službeni list Crne Gore", broj 110/20 od 14.11.2020, 112/20 od 24.11.2020) kojom je u stavu 1, tačka 10, uvedena apsolutna zabrana okupljanja stanovništva na javnim mjestima.

Upozoravamo vas da je ova zabrana protivna Ustavu i međunarodnim ugovorima koji obavezuju Crnu Goru i da je i u vrijeme pandemije korona virusa neophodno obezbijediti građanima da ostvare pravo na mirno okupljanje, konkretno, na protest, koji nije opasan po zdravlje.

Ustav Crne Gore, u članu 52, navodi da se sloboda okupljanja može privremeno samo "ograničiti" ali ne i ukinuti. Ovo pravo bi se možda i moglo sasvim ograničiti u mjeri potpunog ukidanja za vrijeme proglašenog ratnog ili vanrednog stanja, na osnovu člana 25 Ustava, ali takvo stanje u Crnoj Gori nije nikada proglašeno.

Pravo na mirno okupljanje Ustavom je zagarantovano svakom pojedincu u Crnoj Gori, pa tako i opšta mjera potpune zabrane ostvarenja ovog prava predstavlja jednu od najstrožijih mjera koje je NKT usvojilo. Evropski sud za ljudska prava je u više svojih presuda istakao da pravo na mirno okupljanje i pravo na slobodu izražavanja predstavljaju temelj demokratskog društva i da ograničenja koja države primjenjuju na ova prava moraju biti strogo proporcionalna legitimnom cilju koji se time želi postići (*Ezelin protiv Francuske*, 1991). Radi se o slobodi, pa se svi izuzeci od nje moraju usko tumačiti (*Navalnyy protiv Rusije*, predstavka br. 29580/12, 2018, str 98). Ista zabrana koja se odnosi na okupljanje za vrijeme pandemije korona virusa ukinuta je ranije u Hrvatskoj i Srbiji.

Za vrijeme pandemije korona virusa kovid-19, Ustavni sud Njemačke je u odluci 25. aprila 2020.¹, zaključio da se pravo na slobodu mirnog, protestnog, okupljanja, mora obezbijediti i u vrijeme pandemije, uz primjenu ograničenja kao što su maske i održavanje distance. Sud je tom prilikom istakao da zabrinutost povodom zaštite zdravlja stanovništva ne može poslužiti kao opravdanje da se sasvim ukine pravo na mirno okupljanje. Nakon odluke suda, protest je dozvoljen (u Gisenu), za 15 umjesto najavljenih 30 učesnika, uz poštovanje fizičke distance od 2 m i nošenje maski, kako su organizatori i sami predložili. Protest je održan i protekao je mirno.

U skladu sa tim, u selima Rečine i Bare kraljske, posljednjih mjeseci su u toku protesti mještana i ekoloških aktivista koji pokušavaju da spriječe gradnju mini hidroelektrana na rijekama Skrbuša, Čestogaz, Ljubaštica i Crnja. Oni su nam se obratili jer su ih iz policije upozorili da tužilaštvo planira da preduzme korake u cilju procesuiranja učesnika protesta zbog kršenja mjere zabrane okupljanja. Napominjemo da je maksimalan broj učesnika na ovim protestima bio 15 osoba, da su svi držali distancu i nosili maske.

Imajući u vidu hitnost situacije, činjenicu da je potpuna zabrana prava na protestna okupljanja suprotna međunarodnim standardima i Ustavu Crne Gore, te da postoje ljudi u našoj državi koji bi zbog mirnih protesta, koji okupljaju do 15 osoba, mogli biti uhapšeni i procesuirani zbog kršenja mjera NKT-a, molimo vas da hitno precizirate mjere koje se odnose na zabranu okupljanja i da omogućite građanima da ostvare svoje pravo na protest na način kojim se ne narušava javno zdravlje i uz poštovanje odgovarajućih zaštitnih mjera poput držanja distance i nošenja maske. Ovo tim prije što nam je poznato da se u zatvorenim prostorima svakodnevno održavaju grupni sastanci, sjutra se, konkretno, održava sjednica Tužilačkog savjeta koja podrazumijeva učešće do 10 ljudi, predavanja na fakultetima se održavaju redovno, i sl.

Takođe smatramo da nema razloga da naša inicijativa čeka uspostavljanje novog NKT koje je najavljeno, već da odmah, u skladu sa međunarodnim propisima i najboljim praksama, treba da unaprijedite svoju Naredbu. Preciziranje naredbe će zaštititi slobodu okupljanja, uz puno poštovanje obaveze pridržavanja opštih mjera zdravstvene zaštite. Vjerujemo da ćete razumjeti i uvažiti značaj oba ova prava građana i građanki u demokratskom društvu i prihvatiti balans koji smo predložili.

Molimo Vas da nam hitno odgovorite da li ste raspoloženi da razmotrite preciziranje Naredbe, jer ćemo se, u protivnom, obratiti inicijativom za ocjenu ustavnosti Ustavnom sudu.

S poštovanjem,

¹Odluka Federalnog Ustavnog suda Njemačke, broj 1 BvR 828/20, 15 april 2020, dostupna na linku: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2020/04/rk20200415_1bvr082820.html

Tea Gorjanc Prelević

Stevo Muk

Izvršna direktorka NVO Akcija za ljudska prava (HRA) Izvršni direktor NVO Institut Alternativa